

Rebaschio, Danilo: *Due razze, un profilo*. Il Giornale della Cinofilia/Mannermaiset seisojat, nro 9, helmikuu 2008. Suom. Salla Finnilä. Kaikki oikeudet pidätetään. Lähde mainittava lainattaessa. Julkaistaan kirjoittajan luvalla.

Kaksi rotua, yksi tyyli

Yksi Italian menestyneimmistä ammattikouluttajista kuvailee italialaisten seisojarotujen luonnetta ja metsästysominaisuuksia.

Bracco italiano ja spinone eivät luonnollisestikaan ole ollenkaan sama asia, ja kuulen jo nyt vastalauseita, joissa vedotaan muun muassa niihin rotutyypillisiin piirteisiin, jotka erottavat nämä kaksi italialaista seisojarotua toisistaan. Haluan nyt kuitenkin kirjoittaa kahden rodun yhtäläisyyksistä, joita löytyy etenkin niiden metsästysominaisuuksista.

Koska molemmat rodut on luotu metsästykseseen italialaisessa maastossa – kukkuloilla, jopa vuorilla, tiheiköissä, jyrkänteillä, risukkoisilla rannoilla ja aikoinaan myös soilla – ne ovat erittäin monipuolisia metsästyskoiria, jotka pystyvät sopeuttamaan toimintansa maastoon kuin maastoon. Bracco italianoa ja spinonea käytetään metsästykseseen myös avoimissa maastoissa; hyvänä esimerkkinä ovat Lombardian ja Piemonten riisipelloilta metsästettävät taivaanvuohet, joiden käsittelijänä molemmat rodut ovat erinomaisen taitavia. Italiassa avointa maastoa ja avoimessa maastossa olevaa riistaa on kuitenkin huomattavasti vähemmän kuin muissa Euroopan maissa, jotka ovat kehittäneet omia erilaisia seisojarotujaan. Tämän vuoksi italialaiset seisojat soveltuvatkin parhaiten sellaisiin maastotyypeihin, joissa Italiassa metsästetään.

Bracco italianon ja spinonen maatavoittava energinen ravi on ihanteellinen nopeus hakea riistaa vaihtelevassa kasvillisuudessa ja ravi on tehokkain vaihtoehto löytää lähes läpätunkemattomissa pusikoissa lymyävät fasaanit. Mitä vaikeampi maasto, sitä paremmin italialaiset seisojarodut pääsevät esittämään eleganttia hakuaan ja tehokasta riistanlöytökykyään.

Tässä yhteydessä haluaisin sanoa myös muutaman sanan ravin laadusta: on tärkeää, että spinone ja bracco italiano hakevat ravilla yläpäisesti ja kaula ylöspäin suuntautuneena. Hakua säestää ilmeikkäästi heiluva häntä. Jos tavoitellaan ainoastaan nopeampaa ravia, se muuttuu liioitelluksi ja koiran kaula jäykistyy selkälinjan tasolle. Koiran pää kurottuu eteen (pieni liikkuvuus) ja häntä on usein liikkumaton, koska sen heiluttaminen liian nopean ravin tahdissa olisi fyysisesti mahdotonta.

Tämä ei siis ole bracco italianolle tai spinonelle ihanteellista ravia: ihanteellisen ravin tulisi olla vaivatonta, maatavoittavaa, voimakasta ja rytmikästä. Koira kantaa päätään korkealla selkälinjan yläpuolella ja kääntelee päätään eloisasti tuulta peilaten. Hännän tulisi koko ajan ilmentää koiran mielenliikkeitä haun aikana. Vanhat mestarimme itse asiassa sanovatkin, että ”hännästä näkee, mitä koiran päässä ja nenässä tapahtuu”. Liikkumaton häntä on usein osoitus koiran liiallisesta jännittyneisyydestä, mikä näkyy tyhjinä seisontoina, kun taas ravin luonnollista rytmiä nopeammin liikkuva häntä osoittaa puutteellista nenäkäyttöä. Hännän heiluminen sesonnan tai roduille tyyppillisen pitkän lähestymisen aikana viestii koiran vaikeuksista paikallistaa riistaa.

Kyseessä ei ole ainoastaan haun tyyli, vaan kysymys on myös koiran kyvystä ”järkevään hakuun”, joka on italialaisten seisotarotujen hienoin ominaisuus. Kun sanotaan, että italialaiset seisotarodut ovat ”ajattelijoita”, sillä ei tarkoiteta ainoastaan koiran katsetta ja ilmettä vaan myös koiran toimintaa. Spinonen ja bracco italianon metsästystapa on paljon muutakin kuin vain sen luontainen metsästysvietti, ja metsästystapaan vaikuttaa rotujen taipumus järkevään, sekä maaston että riistan käyttäytymisen mukaan optimoituun toimintaan.

Järkevä haku edellyttää kuitenkin koiralta rauhallisuutta ja tyyneyttä: hyödyntääkseen mahdolliset hajuärsykkeet parhaalla mahdollisella, koiran täytyy tehdä haun aikana koko ajan päätöksiä. Jokainen päätös perustuu koiran ymmärrykseen omasta roolistaan metsästyksen aikana. Kun koira ravaa, se muuttuu tarkkaavaisemmaksi lupaavan hajuavan ilmetessä ja pyörähtää usein takaisin paikkaan, josta se hajun ensimmäisenä sai, tarkastaa sen uudelleen, ratkaisee onko kyseessä jälki vai riista ja päättää kuinka toimia. Tämän kaiken tekeminen ei onnistu, jos koira painaa ravia hullunkiilto silmissä; koiran täytyy hidastaa, kääntää elegantin kaulan kantamaa ilmeikästä päätään ja hallita tilanne.

Juuri tästä syystä – muutamia poikkeustapauksia lukuun ottamatta – italialaiset seisotarot eivät pysähdy seisontaan täydestä vauhdista: italialaisten seisotien seisonnassa ei ole kyse nopeita refleksejä seuraavasta salamannopeasta toiminnasta. Spinonen ja bracco italianon seisonta on tuulen mukana tulleiden hajujen asteittaista, tietoista tulkintaa. Tämä kaikki johtaa esteettisesti kauniiseen, erittäin tehokkaaseen pyyntiin, sillä koira jakaa riistatilanteen hetki hetkeltä isäntänsä kanssa ja tekee näin pudotus- tai kaatotilanteen helpoksi. Yhteenvetona voidaankin siis todeta, että italialaiset seisotarodut ovat todellisia ”jokariistan koiria”, joilla saa riistaa tehokkaasti reppuun.

Yksi suurimmista eriäviä mielipiteitä herättävistä kysymyksistä onkin jos ja milloin italialaiset seisotarodut voivat laukata. Se, että rodut ovat luontaisia ravaajia ei tarkoita, etteivätkö ne osaisi – tai ettei niiden tulisi – laukata. Laukka on myös italialaisilla seisotilla nopein askellaji. Näin ollen laukka on sallittu silloin, kun suurempi nopeus on käytännöllistä, esimerkiksi kun koira palaa ohjaajan luokse, eli silloin kun se ei ole hae riistaa. Koira voi siis laukata ajoittain, mutta sen pääasiallisen askellajin tulisi olla ravi: satunnaisesti laukkaa ja pääsääntöisesti ravia.

Onko laukan suurempi määrä sitten hyväksyttävämpää haun alkuvaiheessa?

Kyllä...ja ei. Koiran tulisi heti irti päästyään olla tietoinen siitä, että sillä on mahdollisuus kohdata riistaa, ja sen vuoksi sen tulisi heti alusta alkaen keskittyä ”lukemaan maastoa”, eikä vain rynnätä eteenpäin summamutikassa. Sen jälkeen kun koira on varma, että välitöntä törmäämisen vaaraa ei ole, sen hausta voi näkyä alkuinnostus, kuitenkin aina ”järkevän haun” puitteissa. Jos koira heti hihnasta päästyään pyyhältää matkaan hurjalla laukalla pelkkää riistaintoisuuttaan, laukan pitäisi kestää minuuttien sijasta tunteja! Spinonen ja bracco italianon kohdalla laukka haun aikana on siis poikkeus, joka vahvistaa säännön.

Erinomaisen metsästysvaistonsa lisäksi italialaiset seisotarodut ovat myös mitä miellyttävimpiä kumppaneita metsästysajan ulkopuolella sekä niiden ystävällisen luonteen että miellyttämishalun vuoksi. Nyt varmasti joku sanoo, että sellaisiahan kaikki koirat ovat. Niin ovatkin, mutta bracco italiano ja spinone ovat aivan erityisen ystävällisiä ja miellyttämishaluisia, ja ne todistavat sen käytöksellään joka päivä. Ammattini puolesta minulla on ollut kennelissäni koiria kaikista seisotaroduista, ja voin vakuuttaa, että bracco italiano ja spinone ovat luonteeltaan aivan erityisen miellyttäviä.

Tämä tarkoittaa myös sitä, että italialaisia seisojarotuja koulutettaessa tulisi tietoisesti välttää kovia otteita ja suosia pehmeämpää, asteittain etenevää koulutusta, joka pohjautuu koiran älykkyyteen ja sen haluun miellyttää isäntäänsä. En sano tätä ylpeillääkseni vaan perustellakseni kantani: olen usein tehnyt muiden toivottomina tapauksina hylkäämistä bracco italianoista ja spinoneista metsästyskokeissa menestyviä tähtiä. Kyse ei ole koskaan ollut mistään salatieteestä...vaan molemminpuolisesta yhteisymmärryksestä.

Näistä luonteenpiirteistään johtuen italialaiset seisojarodut eivät ole välttämättä erityisen varhaiskypsiä, sillä niiden metsästystaidot eivät perustu ainoastaan vietteihin vaan niiden täytyy saada kypsyä rauhassa kokemuksen myötä. Sanotaan kuitenkin vaikka niin, että hyvän päivän tunnistaa jo aamusta: erityisen lahjakas yksilö näyttää luontaiset ominaisuutensa jo pentuna. Ei kuitenkaan ole mitään syytä kiirehtiä: bracco italianolle ja spinonelle täytyy antaa rauhassa aikaa kasvaa ja kypsyä. Siinä mielessä Derby¹ voi olla braccolle ja spinonelle usein pikemminkin riski kuin mahdollisuus, sillä liika kiire voi pilata hyvän koiran.

Mutta miksi siis näin pitkä selostus? Onko kyseessä vain oman suosikkirodun mainostaminen?

Ei, rakkaat ystävät, ei todellakaan.

Tarkoitukseni on saada rodun harrastajat, jotka haluavat kiihkeästi saada nopeasti vain koekoiria, kiinnittämään huomiota bracco italianon ja spinonen erityisluonteenpiirteisiin ja hyväksymään ne.

Joidenkin ”hakurobottien” toiminta maastossa voi näyttää fyysisiltä ominaisuuksiltaan hyvinkin vaikuttavalta – etenkin ravin nopeus – mutta tässä piilee vaara, että spinonen ja bracco italianon ominaispiirteet vääristyvät. ”Hakurobotit” kestävät usein suuremmitta suruitta kovakätistä koulutusta, koska niiltä puuttuu bracco italianon ja spinonen luonteelle tyypillinen herkkyyys.

Näistä koirista näkee, että rotuun on pyritty tuomaan ominaisuuksia, joita arvostetaan kokeissa ja kilpailuissa. Mitalin käänöpuolena on, että menetetään roduille tyypillinen ”harkitseva” haku, soveltuvuus eri maastoihin, rauhallisuus riistankäsittelyssä, haun ”kuononpäästä hännänkärkeen” näkyvä ilmeikkyys, koiran kyky käsitellä vaihtelevaa luonnonriistaa vaihtelevissa olosuhteissa kerta toisensa jälkeen...Menetetään spinonen ja bracco italianon todellinen luonne, jota meidän kaikkien tulisi mustasukkaisesti puolustaa italialaisten seisojarotujen ainutlaatuisena ja mittaamattoman arvokkaana perintönä.

---

¹ Pääkäyttökoe alle kaksivuotiaille seisojille, vrt. Junkkari. Varsin kilpailuhenkinen, kun taas Junkkari on jalostuskatselmus.